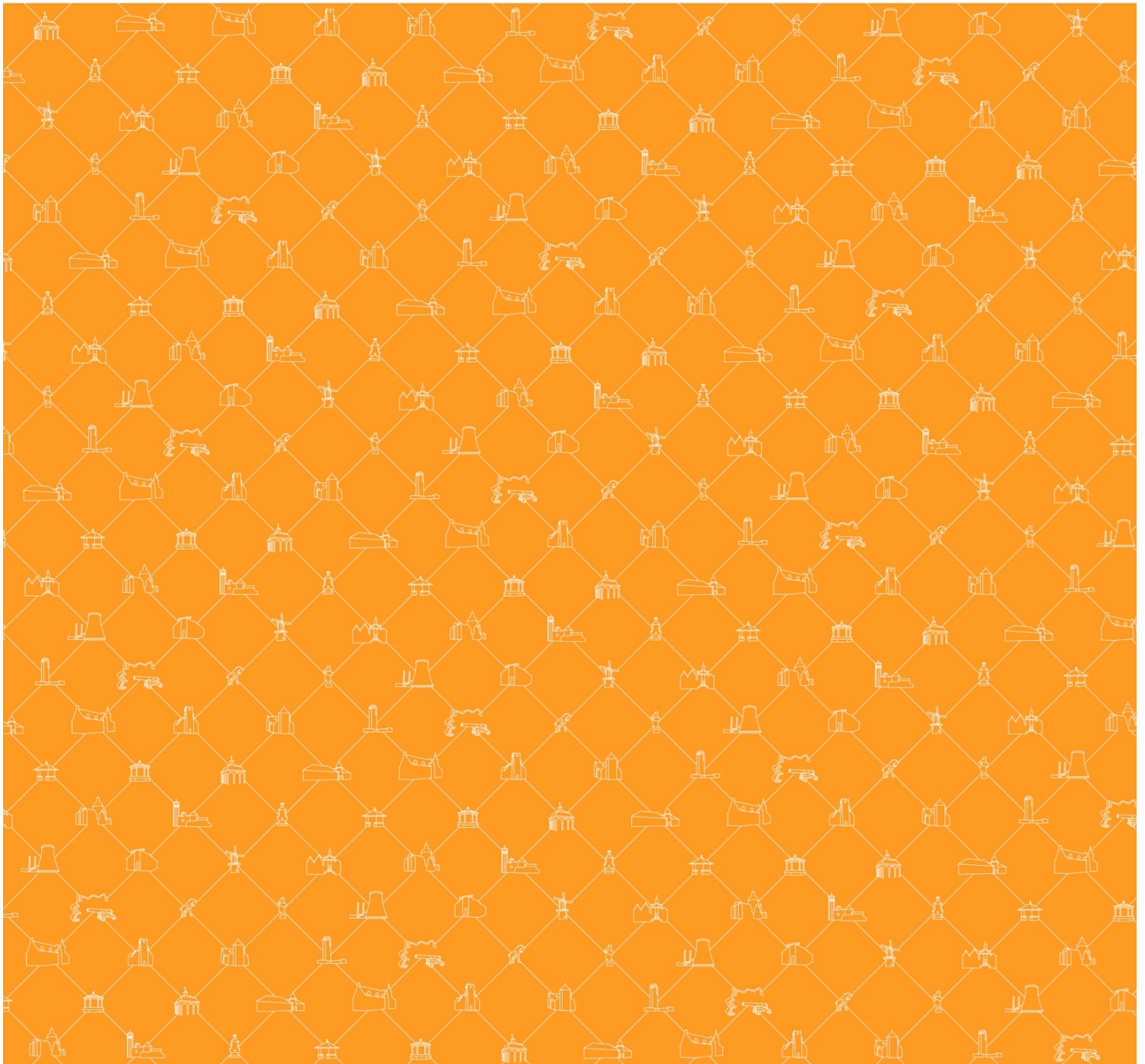

1. Inleiding

Inleiding

In onze Planning-en-Controlcyclus (P&C-cyclus) maken we inzichtelijk in hoeverre de doelstellingen van de gemeente bereikt worden en welke (financiële) middelen daarvoor nodig zijn. De verschillende P&C-producten stellen de gemeenteraad in staat om invulling te geven aan zijn kaderstellende en controlerende taak.

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2024 van de gemeente Geertruidenberg. De Voorjaarsnota bevat drie onderdelen, namelijk: de eerste Tussenrapportage (Turap 1) 2024, de Algemene Uitkering en de Kadernota 2025. De Voorjaarsnota biedt de mogelijkheid om zowel de inhoudelijke, als (vooral ook) de financiële samenhang in één document integraal te beoordelen.

De Voorjaarsnota wordt in z'n geheel ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Het onderdeel Turap 1 en Algemene Uitkering zodat de uitkomsten daarvan verwerkt kunnen worden in de meerjarenbegroting. Het onderdeel van de Kadernota wordt vastgesteld door de gemeenteraad zodat het college op basis van die kaders de begroting concreter inhoud kan gaan geven.

Onderstaand worden eerst de verschillende onderdelen uit de Voorjaarsnota nader toegelicht. Daarna volgen nog een aantal ontwikkelingen die van belang zijn om te vermelden.

Turap 1

Het eerste onderdeel, de Turap 1, bevat de ontwikkeling van de lopende begroting tot april 2024 met een financiële doorkijk in meerjarenperspectief. De Turap 1 is daarmee het eerste moment van bijstellen of bijsturen van de kaders zoals vastgelegd in de meerjarenbegroting 2024-2027. Deze rapportage biedt een actueel inzicht in belangrijke financiële ontwikkelingen die zich in het huidige jaar voordoen. De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de vastgestelde meerjarenbegroting 2024-2027 worden berekend en toegelicht.

Algemene uitkering

In het tweede onderdeel van de Voorjaarsnota wordt de meerjarige ontwikkeling van de Algemene Uitkering, gebaseerd op de Meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, opgenomen. Zowel de inhoudelijke als de financiële vertaling van de voornemens van het Rijk worden vertaald naar de meerjarenbegroting van de gemeente.

Kadernota

Het laatste onderdeel van de Voorjaarsnota is de Kadernota waarin de integrale afwegingen en beleidsmatige keuzes voor het komende begrotingsjaar 2025, inclusief meerjarige doorkijk tot en met 2028, worden voorgelegd. De Kadernota bevat met name onvermijdelijke financiële ontwikkelingen en knelpunten.

Hiermee geeft de Voorjaarsnota een actueel beeld van de financiële kaders voor de integrale afweging. De integrale afweging vindt op hoofdlijnen plaats en zal gezien de nog bestaande onzekerheden voor een belangrijk deel ook nog worden beïnvloed door de Septembercirculaire. Wij verwachten daarom bij de meerjarenbegroting 2025 - 2028 een gedetailleerder financiële vertaling voor te leggen.

De Kadernota is een richtinggevend document. Met de Kadernota geeft de raad aan het college de kaders mee waarbinnen de begroting moet worden opgesteld. Onze inzet is er op gericht om in de meerjarenbegroting 2025-2028 ambitie en realisme samen te brengen. Daarbij hanteren we het uitgangspunt dat de begroting reëel en structureel sluitend is en daarmee een goede basis vormt voor de komende jaren. Dat betekent dat we soms ook noodzakelijke en pijnlijke keuzes moeten maken.

We hebben een gezamenlijke uitdaging om Geertruidenberg een gemeente te laten zijn waar het prettig samenleven is. Iedereen kan en moet daar een bijdrage aan gaan leveren. Zelfredzaamheid is voor ons een belangrijk begrip. Dit zien we niet alleen terug in het sociaal domein, maar ook in de bijdrage die iedereen kan leveren aan onze gezamenlijke duurzaamheidsopgave. Bovendien spreken we inwoners en partners aan op hun eigen verantwoordelijkheid en stimuleren en faciliteren hun initiatieven. Binnen Powerport blijven we onverminderd inzetten om met onze partners tot een integraal en toekomstbestendig ontwikkelperspectief te komen. Dit leidt tot de versterking van de leefbaarheid en de brede welvaart in de regio.

Met deze Kadernota laten we zien dat we naar de oproep van de gemeenteraad hebben geluisterd. In het sociaal domein, het programma Mens en Zorg, zetten we in op de beheersing van de kosten. Belangrijker nog, we zetten in op de beweging van maatwerkvoorzieningen naar laagdrempelige en vrij toegankelijke zorg, dichtbij in de wijk waarbij we uitgaan van de eigen kracht van onze inwoners. De aanzet hiervoor is de afgelopen jaren in gang gezet en gaat de komende jaren renderen. Door slimme verbindingen tussen de programma's Mens & Zorg, Wonen, Leefbaarheid en Duurzaamheid wordt het mogelijk om op meerdere strategische doelstellingen tegelijk vooruitgang te boeken en de benodigde bezuinigingen in het sociaal domein te realiseren.

We zien kansen om de exploitatie en het gebruik van ons maatschappelijk vastgoed anders te organiseren. In het proces naar de begroting 2025 is dit nog een verkenningsopdracht. Wellicht is het mogelijk om in 2025 al wat zogenaamd 'laaghangend fruit' te plukken. In de kadernota 2026 kunnen we hiervoor in ieder geval met concretere voorstellen komen. Een andere verkenningsopdracht is om de weekmarkten en kermissen meer rendabel te maken door dit anders te faciliteren of de organisatie ervan (deels) in de samenleving te borgen.

Gelet op bovenstaande ligt er ook een taak voor de organisatie om onze beperkte personele capaciteit en financiële middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten. Uiteraard moet personeel, financiële middelen en onze ambitie met elkaar in balans zijn. Ook hierbij ontkomen we er niet aan dat er noodzakelijke en pijnlijke keuzes gemaakt moeten worden.

We staan voor grote uitdagingen

Het is inmiddels algemeen bekend dat de meeste gemeenten in Nederland voor grote financiële uitdagingen staan. Dat geldt ook voor Geertruidenberg en dat is in de afgelopen twee jaar ook met regelmaat met de gemeenteraad gedeeld en besproken.

Al langere tijd was bekend dat gemeenten vanaf 2026 in verband met een andere verdeling van het gemeentefonds te maken zouden krijgen met forse financiële tekorten. Er werd in dit verband gesproken over het ravijn van 2026. De tot nu toe bekende circulaire van het Rijk wijzen daar nog steeds op en hebben de effecten zelfs iets naar voren gehaald zodat ook 2025 daardoor wordt geraakt. Dat verklaart de structurele tekorten die in de Kadernota te zien zijn.

Daarnaast hebben we nog te maken met grote maatschappelijke uitdagingen. Denk aan de energiecrisis, de wooncrisis, de stikstofproblematiek, de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, het Israëlisch-Palestijnse conflict en de gevolgen van de plannen van het nieuwe kabinet. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op de gemeente Geertruidenberg, onze inwoners en onze ondernemers.

Krapte op de arbeidsmarkt vraagt om het maken van realistische keuzes

We verzetten veel werk ondanks het feit dat onze capaciteit, kennis en kunde niet altijd in balans zijn met onze ambities en maatschappelijke uitdagingen. Daar waar het nog niet is gelukt kijken we opnieuw naar maatregelen om weer op koers te komen. Hoe dan ook remt het ons op onderdelen en zien we niet snel een verbetering in het kwantitatieve en kwalitatieve aanbod van mensen in de

huidige arbeidsmarkt. Het aantrekken, binden en boeien van kundig personeel staat hoog op onze prioriteitenlijst omdat we weten dat ons succes afhankelijk is van de talenten die we aan ons kunnen binden en de mate waarin we hen kunnen inspireren en motiveren.

Overheidsorganisaties en hun samenwerkingspartijen zullen als werkgevers steeds meer met elkaar in concurrentie komen om medewerkers te werven én te behouden. Hierdoor wordt de uitdaging om onze maatschappelijke opgaven uit te voeren nog groter en moeten we steeds vaker capaciteit en expertise inhuren. Tegelijkertijd ervaren we dat inhuur steeds kostbaarder wordt. Dit noodzaakt ons om realistische keuzes te maken.

Duurzame Inrichting Openbare Ruimte

Tot dusverre zijn financiële indicaties met betrekking tot de openbare ruimte bijna steeds ad hoc van aard. We komen weliswaar steeds iets beter aan de voorkant, maar we geraken de komende jaren pas echt in control wanneer de gemeenteraad de kaders voor de Duurzame Inrichting Openbare Ruimte (DIOR) heeft vastgesteld. Er wordt op dit moment hard gewerkt aan meerdere duurzame scenario's, waaruit de gemeenteraad een keuze kan gaan maken. Het gaat naar verwachting om forse bedragen, maar het is in deze fase nog niet mogelijk om de financiële impact van het DIOR te vertalen in de Kadernota.

